

Abimaterjal lapsevanemale

FOTOD

Fotode avaldamise ja pildistamise reeglid

MTÜ Noor Ise-Loom

Kujundus: Erkki Viljarand

Illustratsioon: Badblock

Kaasrahastatud Euroopa Liidu poolt.

Tärgalt internetis

Tiigrihüppe Sihtasutus

Projekt on kaasrahastatud Euroopa Liidu programmi Safer Internet
(<http://ec.europa.eu/saferinternet>) raames.

Küsi luba, väldid trahvi

Põhiseaduse järgi on igal inimesel õigus enda kujutisele ning perekonna- ja eraelu puutumatussele. Kedagi ei tohi pildistada ilma luba küsimata. Keerulisemaks läheb aga siis, kui tegemist on avaliku elu tegelasega või viibid avalikus kohas. Pole ju mõeldav, et tehes fotod laulupeost peaksime küsima luba kõigilt osalejatelt.

Pildistamise ja fotode kasutamise reeglid on keerulised ja nende vastu eksivad nii lapsed kui täiskasvanud. Lapsevanemate roll on selgitada ja õpetada lastele austust teiste inimeste õiguste vastu, s.h õigust lubada või keelata enda pildistamist ja tehtud piltide avaldamist. Samasugust austust võiks lapsevanemad ka oma laste suhtes üles näidata – küsige lapselt luba, enne kui temast tehtud fotod Internetti riputate!

Pildistada ei tohi

- Inimesi ilma neilt luba küsimata
- Hoones, mille omanik on keelanud pildistamise
- Piiratud ja märgistatud kinnistul asuvaid hooneid või esemeid ilma kinnistu omaniku nõusolekuta
- Autoriõigusega kaitstud teoseid

Küsi luba, kui

- Tahad teha teisest inimesest pilti
- Soovid pildistada tähistatud eramaal või hoones
- Kui plaanid tehtud fotod avaldada, vormista luba kirjalikult

Luba pole vaja

- Avalikul üritusel pildistamiseks, kus üritusel osalejad on teadlikud, et nendest võidakse teha fotosid (laulupeidu, spordivõistlus, rahvakogunemine)
- Avalikus kohas teiste inimeste vara ja asjade, sealhulgas lemmikloomade pildistamiseks

- Avaliku elu tegelase pildistamiseks, kui pildistamine on seotud informatsiooni edastamisega ega riku inimese põhiõiguseid
- Fotosid võib teha ja avaldada meedias ka juhul, kui selleks on ülekaalukas avalik huvi ning see on kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega

Autoriõigus

Iga foto on kaitstud autoriõigusega. Foto autoril on muuhulgas ainuisikuline õigus otsustada, kus tohib seda avaldada, levitada või kohendada (pilditöötlust teha). Ainult autor ise või autori loal tohib teose teha üldsusele kättesaadavaks (avaldada Internetis). Enamgi veel, autor võib nõuda juba korra avaldatud teose (foto) kasutamise lõpetamist (Internetist eemaldamist).

Autoriõigusest on muidugi vähe abi, kui fotograafil polnud üldse õigust fotot teha (pildistatava nõusolekut).

Tähelepanelik tuleb olla ka pildistatavate objektide puhul – see, mida jäädvustate, ei tohi olla autoriõiguse subjekt. Erasisik võib küll autori nõusolekuta ja autoritasu maksmata autoriõigusega kaitstud teostest pilti teha, kuid tehtud foto internetis avaldamiseks või ärilistel eesmärkidel kasutamiseks peab olema autori luba.

Erootilised ja pornograafilised fotod

Alla 14aastasest inimesest erootilise ja alla 18aastasest inimesest pornograafilise alatooniga piltide, filmide või muude teoste tegemine on Eestis karistusseadustiku järgi keelatud ja karistatav rahatrahvist viieaastase vanglakaristuseni.

NB! Vahel laevad lapsevanemad internetti fotosid oma lastest, mida mõned vaatavad tõlgendavad erootilisena.. Palun mõelge hoolega enne, kui avaldate oma lapse alasti või erootiliselt mõistetava riietusega foto Internetis – kas riietus on eakohane? Kui teile ja teie sõpradele võib pilt olla armas ja tore, siis Interneti vahendusel võib foto jõuda ka laste ahistajate või seksuaalselt haigete inimesteni, kes võivad halvimal juhul üritada teie last pärast fotodesse kiindumist ka reaalselt ülesse otsida.

Teata fotost, mis esitab laste väärkohtlemist! Vihjeliin (www.vihjeliin.ee) on MTÜ Lastekaitse Liidu poolt hallatav veebikeskkond, kuhu saab teatada Internetis levivast laste seksuaalset väärkohtlemist esitavatest materjalidest või muudest ebaseaduslikest või lastele ebasobiva sisuga materjalidest.

Pildid pidudest ja purjus inimestest

Mobiiltelefonidega fotode tegemine ja Internetti ülesse laadimine on muutunud väga lihtsaks ja laialt levinud tegevuseks, sestap pole midagi imestada, kui pilte tehakse igal ajal ja igas kohas – kohvikutes ja pidudel, ööklubides ja õhtul tänaval. Mitte alati ei ole pildistamise eesmärgiks ilusa portreefoto tegemine.

Mujal maailmas läbiviidud uuringute kohaselt on pooled noortest vanuses 18 kuni 24 tundnud häbi Internetti jõudnud fotode pärast või üritanud fotosid, mis kujutavad neid peosituatsioonis või purjuspäi, hiljem Internetist eemaldada. Samas oma sõpradest samasisuliste piltide üleslaadimist ei peetud niivõrd taunimisväärseks.

NB! Purjusolek ei vabasta vastutusest – pildistamiseks ja fotode avaldamiseks tuleb küsida luba igal ajal ja igas kohas.

Kuidas Internetist foto eemaldada:

1. Kui laps või sa ise oled foto ülesse laadinud, kustutage see ära, aga teadke, et foto võib Internetis endiselt kusagile alles jääda
2. Teiste poolt ülesse laetud fotode puhul tuleb selgitada foto autorile, et teil on õigus foto avaldamist keelata ja paluge foto maha võtta
3. Vajadusel kaasa koolist mõni õpetaja või lapse klassijuhataja
4. Kui foto autor keeldub fotot eemaldamast, pöördu esmalt veebikeskonna haldajate poole teatega, et foto rikub sinu või sinu lapse õigusi
5. Abi laste õigusi riivavate fotode eemaldamiseks saab ka Lastekaitse Liidu poolt hallatava veebilehe www.vihjeliin.ee kaudu või lasteabi nõuandetelefonil 116 111
6. Vajadusel pöördu politsei poole, alustada võiks veebikonstaablist (www.politsei.ee/veebikonstaabel)